

O FUNAMBULISTA DO BOSQUE

Por Pepe Salvadores

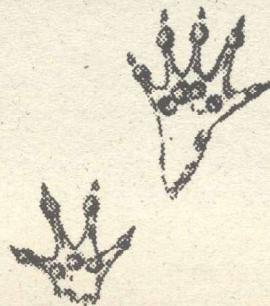
O esquivo

*"Se me dixeran que o meu nome
é sinónimo de árido,
arisco, áspero, desagradable,
difícil, intratable, desdeñoso,
fuxidío ou esquivoso non estaría eu
moi conforme cos meus padriños;
pero teño que agradecerlles
que me deixaran a posibilidade
de chamarme arda"*

Moitos dos adjetivos anteriores non se corresponden, en verdade, coa súa imaxe. Cando vemos un esquivo percibimos un animaliño peludo e grácil, que desperta simpatías de contado; agás cando se sinte ameazado, non deixa de moverse dun lugar para outro sen moita razón aparente, polo que non é de extrañar que o "alazán" da fábula de Iriarte se dirixá a ela para dicirle:

"Tantas idas
y venidas
tantas vueltas
y revueltas
(quiero amiga
que me diga)
¿son de alguna utilidad?

(Fábula na que, por certo, a nosa protagonista non sae moi ben parada: serve para identificar ós escritores que "en obras frívolas gastan todo el calor natural").

A verdade é que os continuos e áxiles desplazamentos están ben xustificados, e, aínda que non está moi claro se come para moverse ou se non acouga por rebuscar a pitanza, os traballos para a propria mantenza son moitos e variados: pescudar, atopar, pelar, debullar, abrir, encher as despensas,... Nacen xa nas copas das árbores e alí pasarán a maior parte das súas vidas convertíndose en hábiles funambulistas dominadores do medio; e iso non é doado: hai que agatuar, baixar os troncos coa cabeza por diante e a fume de carozo coa seguridade de non perder o nariz, brincar dunha árbore a outra dominando os ventos para salvar as distancias precisas, etc.

Os esquivos son nados en niño mol construído con cariño de nai; pauíños, musgo, plumas, pelos e outros materiais garimados.

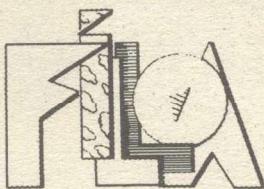
cerna

REVISTA
GALEGA DE
MEIO AMBIENTE

Información de primeira man
SUBSCREVE-TE

Tlf. e Fax 57 00 99
Rúa de Touro, 21-2º
15704 SANTIAGO

JAZZ

Corzán 31
a Coruña

LIBRARIA-PAPELARIA**PEDREIRA**

Rúa do Home Santo, 55
Telf.: 58 54 03 • Fax: 58 09 84
SANTIAGO

Forman familias numerosas, e se é bo ano recunca a prolífica proxenitora con outra camada. Desde que nacen teñen unha prolongada aprendizaxe, e non só de equilibrios e saltos mortais: é necesario saber abrir os froitos de forma adecuada para chegar á semente, sabrosa e nutritiva; e iso é toda unha técnica: primeiro o buraquiño e logo facer palanca cos dentes inferiores; e iso non é instintivo. Tamén hai que aprender a recoñecer e mesmo adiviñar a presencia de predadores que poideran beneficiarse das súas carnes: a eficaz rapiña forestal, o azor; ou o bufo, a marta,... E ainda evitar ser atropellada por automóviles e intuir perversas intencións dos humanos, como convertila en obxecto decorativo.

A nosa arda (*Sciurus vulgaris*) está extendida desde este Fisterre ata o outro, no oriente (é dicir, Xapón); con dúas coloracións, unha roxa e outra escura. A especie ten familiares por todo o mundo, algunas con pintas estrafalarias e costumes extravagantes: hainas de terra, voadoras, ananas, xigantes, das palmeiras, listadas, espiñosas, de fuciño longo,....

Anque relacionada con todos os bosques sans do planeta, en Galiza a súa situación parece ter sido moi diferente á actual. Algunha vez escotiamos que antes da deforestación masiva da península unha arda podía atravesala sen pisar o chan; a "Fauna Ibérica" de Félix Rodríguez de la Fuente, aínda que non era moi precisa, non incluía o noso país dentro da súa área de distribución. Na Enciclopedia Galega, editada en 1974, faise unha referencia a súa reducida presencia nas Serras dos Ancares e o Courel, citando a López Seoane que en 1861 a situaba nos bosques de Ourense e Pontevedra. Na actualidade é evidente a súa expansión por toda a nosa xeografía (non só por tela visto en Bergantiños, Frades, norte e centro de Lugo, A Estrada, Santiago senón por ter noticias tamén dalgúnha redondelana).

¿A que se debe a expansión do esquivo nos bosques galegos?

A resposta a esta pregunta aportaría tamén, sen dúbida, datos relativos ás nosas masas forestais, ás que está intimamente ligada. ¿Influirían na nova situación do esquivo as repoboacións con coníferas? ¿Afectaría o descenso no aproveitamento das pinas? ¿É a única causa a disminución dos seus enemigos naturais? ¿Volveu ocupar os nichos dos que antes fora desterrada?

¿...?. Un estudio adecuado daría resposta a estes e a outros interrogantes e levaría a considerar os efectos desta expansión demográfica, que, se ben aleda os nosos bosques cun pouco máis de vida, tamén ha de ser preocupante porque os excesos poden dar lugar a plagas; e máxime se se ten en conta que Dona Arda (!non quería ser chivato!), detrás da súa apariencia inocente e xoguetona, agacha a súa faceta de saqueadora de niños de aves e, como boa roedora, gosta dos brotes tenros das árbores. E son razóns polas que non goza de gran prestixio entre os técnicos forestais doutras latitudes. Aquí, sempre tan ó día, nin siquer se toma en consideración.